

«6D050400- Журналистика» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін орындалған Данаева Нурлыайым Турсынбайкызының «Этнокөсемсөз: дәстүр және жаңашылдық (1991-2016 ж.ж.)» атты диссертациялық жұмысына

РЕЦЕНЗИЯ

«Этнокөсемсөз: дәстүр және жаңашылдық (1991-2016 ж.ж.)» тақырыбындағы зерттеу – отандық журналистика ғылымында алғаш рет этнопублицистика саласына кешенді түрде талдау жасайтын маңызды еңбек болып табылады. Автор Қазақстандағы этникалық басылымдардың орны мен рөлін зерттей отырып, этнокөсемсөз ұғымын ғылыми айналымға енгізу арқылы ұлттық журналистикада жаңа ғылыми бағыттың негізін қалауға тырысады. Бұл зерттеу өзектілігі, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңыздылығы тұрғысынан ерекше назар аударады.

Ең алдымен, жұмыстың тақырыбы қазіргі қоғамда жаһандану үрдісіне байланысты туындап отырған мәдени, этникалық және ақпараттық мәселелердің аясында өте өзекті болып табылады. Автор зерттеу барысында этникалық БАҚ-тың ұлттар мен ұлыстардың бірегейлігін сақтаудағы, сондай-ақ елдегі этносаралық келісімді нығайтудағы рөлін айқындауға баса көңіл бөлген. Этнокөсемсөзді тарихи және заманауи аспектілерде зерттеу арқылы жұмыстың мазмұны байытылып, ұлттық және халықаралық деңгейдегі мәселелермен сабақтастығы қамтамасыз етілген.

Зерттеу жұмысының ғылыми жаңалығы ерекше назар аударуға тұрарлық. Автор этнокөсемсөзді дербес ғылыми бағыт ретінде қарастырып, оны жазбаша көсемсөздің бір тармағы ретінде анықтаған. Бұл ретте этнокөсемсөздің мазмұндық-пішіндік және жанрлық ерекшеліктері, оның басқа публицистикалық жанрлардан айырмашылықтары айқындалып, алғаш рет жан-жақты теориялық негіздеме ұсынылған. Сонымен қатар, этнопублицистиканың қоғамдық санаға ықпалы, оның Қазақстандағы этникалық БАҚ арқылы ұлттану үдерісі мен рухани жаңғыру идеяларын таратудағы рөлі талданған.

Зерттеудің теориялық-әдіснамалық негізі отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектеріне сүйене отырып қалыптастырылған. Мұнда А. Байтұрсынұлы, Т.С. Амандосов, Т.Қ. Қожакеев сынды қазақ ғалымдарының, сондай-ақ М. Черепанов, О.А. Богатова, А.С. Смолярова сияқты шетелдік зерттеушілердің еңбектері қолданылғаны атап өтуге тұрарлық. Мұндай кең ауқымды әдістемелік негіз жұмыстың ғылыми құндылығын арттырады.

Зерттеу жұмысының практикалық маңыздылығы да жоғары. Автор ұсынған тұжырымдар этникалық БАҚ-тың дамуын жаңа қырынан қарастыруға мүмкіндік береді, сондай-ақ Қазақстандағы ұлттық саясаттың ақпараттық-идеологиялық негіздерін жетілдіруге ықпал етуі мүмкін. Зерттеуде этникалық басылымдардың 1991-2016 жылдар аралығындағы мазмұндық ерекшеліктері жан-жақты талданып, олардың қоғамдық-саяси маңызы дәлелденген.

Дегенмен, жұмыста кейбір мәселелер бойынша нақтылықты күшейту қажеттігі байқалады. Мысалы, этнокөсемсөздің халықаралық тәжірибемен салыстырылуы мен оның заманауи масс-медиа құралдарымен байланысын тереңірек талдау жұмыстың ғылыми маңыздылығын арттыра түсер еді. Сонымен қатар, этнокөсемсөзді жіктеу кезінде кейбір жанрлардың анықтамалары мен мысалдары нақтырақ болуы мүмкін.

Қорытындылай келе, зерттеу жұмысы ұлттық журналистиканың дамуына үлес қосатын, этнопублицистиканы жаңа ғылыми бағыт ретінде орнықтыратын құнды еңбек деп есептеледі. Жұмыс жоғары ғылыми деңгейде орындалған, зерттеу нәтижелері болашақта осы тақырыпты дамытуға бағыт-бағдар бере алады. «Этнокөсемсөз: дәстүр және жаңашылдық (1991-2016 ж.ж.)» атты диссертациялық жұмысындағы Данаева Нурлыайым Турсынбайқызының ғылыми талдау қабілеті мен ізденіс деңгейін жоғары деп бағалауға әбден лайық.

Бектемирова Сауле Бекмухамедовна
Канзас университеті,
Ресей, Шығыс Еуропа және Еуразияны
зерттеу орталығына шақырылған зерттеуші,
филология ғылымдарының кандидаты,
қауымдастырылған профессор
785-727 0050
bektemirova_s77@mail.ru